

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Okresné kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá

17. ročník, školský rok 2024/25

Testové úlohy pre kategóriu E (7. ročník ZŠ a 2. ročník OG)

Poznámka: Otázky monotematickej časti sú označené *.

1.* Prečítajte si uvedené tvrdenia a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nepravdivé. Do odpovedového hárka správne zaznačte (zakrúžkujte) iba áno alebo nie.

- a) Olympijské hry posilňovali povedomie o spoločnej gréckej jednote rozdrobených mestských štátov.
- b) Olympijské hry dostali meno podľa jazera Olympia, pri ktorom sa konali.
- c) Prvé známe Olympijské hry sa konali v roku 776 pred n. l.
- d) Olympijské hry boli zasvätené Apolónovi.
- e) Hier sa mohli zúčastniť ako diváčky len dievčatá, vydaté ženy nie.
- f) Praktický zákaz Olympijských hier prišiel za vlády západorímskeho cisára T(h)eodózia I.

2.* Vyberte správnu možnosť dopĺňajúcu vetu a zapíšte ju do odpovedového hárka.

- a) Olympijské hry boli súčasťou výchovy v duchu harmonického súladu telesnej a duševnej krásy. Odborný termín popisujúci tento všestranný rozvoj je: *kaloriátia, kalokagatia alebo lakagiáta*.
- b) Občan, ktorý vyhral na všetkých panhelénskych hrách, bol označovaný ako: *periodik, periodonik alebo perinologik*.
- c) Zákaz vojen v čase Olympijských hier sa nazýval: *enklávorechnia, ekecheiria, enternechiaa*.
- d) Staroveké Olympijské hry trvali: *169 rokov, 916 rokov alebo 1169 rokov*.

3.* Okrem Olympijských hier sa v starovekom Grécku konali veľké hry aj v ďalších troch lokalitách. Do odpovedového hárka zapíšte len tri správne z uvedených možností.

Sparta, Istmia, Korint, Nemea, Delfy, Argos

4.* Rozhodnite, ktoré pojmy vystihujú podstatu športovej disciplíny *pankration*. Do odpovedového hárka správne zapíšte len dve z uvedených možností.

kombinácia behov, všeboj, kombinácia hodů oštepom a diskom, kombinácia boxu a zápasu, všehod

5.* Pozorne si prečítajte nasledujúce tvrdenia a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nie. Do odpovedového hárka správne zaznačte (zakrúžkujte) iba áno alebo nie.

- a) Rok konania prvých známych hier v Olympii sa stal východiskom pre grécku chronológiu.
- b) Olympijské hry nemali veľký ekonomický význam.
- c) Počas hier sa viedli aj nespočetné politické rokovania.
- d) Počas hier sa uzatvárali mnohé obchodné zmluvy.
- e) Slávnosti v Olympii mali od začiatku náboženský i športový charakter.

6.* Návštevníci hier v Olympii si mohli pozrieť aj jeden zo siedmich divov starovekého sveta. Do odpovedového hárka správne napíšte, o ktorý div išlo a tiež aj meno umelca, ktorý ho vytvoril. Pomôžte si aj začiatočnými písmenami.

7.* Z uvedených možností vyberte štyri správne, ktoré predstavovali v staršom období prekážky pre účasť na Olympijských hrách v starovekom Grécku a taký človek sa na nich nemohol zúčastniť ako súťažiaci. Do odpovedového hárka zapíšte písmená, ktoré sú pri správnych odpovediach.

- a) nemal grécky pôvod
- b) neabsolvoval vojenskú službu
- c) bol prekliaty
- d) nevedel čítať a písať
- e) zastával funkciu sudcu
- f) bol otrokom
- g) previnil sa zločinom

8.* Vytvorte správne dvojice pojmov a ich významov. Do odpovedového hárka zapíšte len správne kombinácie písmen a čísel.

a) hipodróom	1) sídlo správcov Olympie
b) Leonidaion	2) kolonáda
c) stoa	3) štadión pre konské dostihy
d) Nymfaion	4) hotel pre vzácných hostí
e) Prytaneion	5) fontána

9.* Do odpovedového hárka správne zapíšte, ktoré tri z uvedených vecí nedostal víťaz disciplín na olympijských hrách?

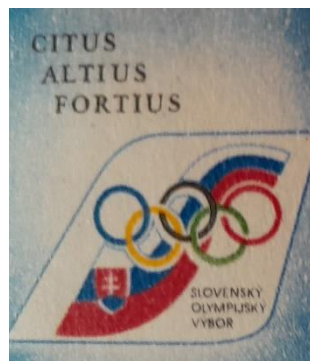
stužka, šerpa, medailón, vavrínový veniec, olivová ratolešť, palmová ratolešť

10.* V súčasnosti patrí medzi olympijské symboly logo zložené z piatich kruhov, pričom každý kruh je inej farby. Spolu symbolizujú päť svetadielov. Ktorá farba patrí ku ktorému svetadielu? Vytvorte správne dvojice z písmen a čísel a správne ich zapíšte do odpovedového hárka.

a) Afrika	1) modrý
b) Amerika	2) žltý
c) Austrália a Oceánia	3) čierny
d) Ázia	4) zelený
e) Európa	5) červený

11.* Oficiálnym mottom olympijského hnutia je latinské "Citius, Altius, Fortius". Vytvorte správne dvojice z latinských slov a ich slovenského prekladu a do odpovedového hárku zapíšte iba kombináciu písmena a čísla.

a) Citius	1) silnejšie
b) Altius	2) rýchlejšie
c) Fortius	3) vyššie

12.* Prečítajte si nasledujúce tvrdenia a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nie. Správnu možnosť označte v odpovedovom hárku.

- a) Olympijský symbol v podobe piatich kruhov bol oficiálne schválený v roku 1914.
- b) Olympijská vlajka bola prvýkrát použitá na olympiáde v roku 1914.
- c) Olympijské heslo navrhol zakladateľ moderného olympizmu Pierre de Coubertin.
- d) Olympijská hymna vznikla v roku 1946 a oficiálne bola schválená v roku 1958.
- e) Zapáľovanie olympijského ohňa v gréckej Olympii sa stalo pravidlom od roku 1936.

13.* Štafeta bežcov s olympijským ohňom a jeho zapálenie sa postupne stali neoddeliteľnou súčasťou olympijských hier. Do odpovedového hárku zapíšte a zaznačte správne odpovede na nasledujúce otázky.

- a) Od ktorého roku sa olympijský oheň prenáša štafetou bežcov?
- b) Prešla táto štafeta niekedy aj cez územie Slovenska?
- c) Bol niekedy aj slovenský športovec súčasťou štafety s olympijským ohňom?

14. Ku každému z uvedených pojmov správne priradte meno slovanského boha či bohyne, ktorému bol zasvätený. Do odpovedového hárku zapíšte len správne kombinácie písmen a čísel.

a) vojna	1) Perún
b) blesk	2) Morena
c) úroda	3) Svarožič
d) zima	4) Mokoš

15. Hoci presne nepoznáme jeho polohu, hrad/hradisko Vogastisburg bol svedkom významnej bitky, ktorá ovplyvnila vývoj aj na našom území. Odpovedzte na nasledujúce otázky.

- a) Ako sa volal vtedajší vládca Slovanov, ktorí tam bojovali?
- b) Ako sa volal vtedajší panovník Franskej ríše, ktorá so Slovanmi bojovala?
- c) V ktorom roku sa spomínaná bitka udiala?

16. Ku každému z uvedených vládcov Nitrianska a Veľkej Moravy priradte správnu udalosť, ktorá sa udiala počas neho vlády.

a) Svätopluk	1) vznik Veľkej Moravy
b) Mojmír I.	2) postavenie najstaršieho známeho kostola na našom území
c) Mojmír II.	3) založenie biskupstva v Nitre
d) Rastislav	4) zánik Veľkej Moravy
e) Pribina	5) príchod Konštantína a Metoda na Veľkú Moravu

Pribina na 20 Sk bankovke

17. Prečítajte si nasledujúce tvrdenia týkajúce sa Veľkej Moravy a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nie. Správnu možnosť označte v odpovedovom hárku. Na fotografii vidíte jeden z najstarších kostolov na našom území.

- a) Konštantín zostavil pre Slovanov na Veľkej Morave nové písmo – hlaholiku.
- b) Metod napísal k prekladu evanjelia predslov zvaný Proglas.
- c) Moravsko-slovienske legendy popisujú život solúnskych bratov.
- d) Slúženie bohoslužieb v domácom jazyku bol v časoch Veľkej Moravy v Európe úplne bežné.
- e) Do čias Veľkej Moravy sa datujú kostoly v Kopčanoch, Kostoľanoch nad Hornádom a Nitrianskej Blatnici.

18. Muž menom Vajk (na freske v kostole v Krásnohorskom Podhradí) sa považuje za zakladateľa štátu, ktorého súčasťou sa v priebehu 10. – 11. storočia stalo aj územie Slovenska. Správne odpovede na nasledujúce otázky zapíšte do odpovedového hárka.

- a) Pod akým menom je dnes tento muž známejší?
- b) Zakladateľom ktorého štátu/kráľovstva bol?
- c) Z akého rodu pochádzal tento muž?
- d) Predtým, ako sa stal panovníkom spomínaného štátu, vládol krátko v jednej z jeho častí ešte počas života svojho otca Gejzu. Pod akým menom poznáme túto časť, známu neskoršie aj ako „tretina kráľovstva“? Pomôžte si aj začiatočnými písmenami.

19. Prečítajte si nasledujúce tvrdenia a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nie. Správnu možnosť označte v odpovedovom hárku

- a) Sv. Imrich zahynul na križiackej výprave.
- b) Sídлом uhorských kráľov bol od začiatku Budín.
- c) Kopáň bol vodcom povstania proti kráľovi.
- d) Brat veľkovovodu Gejzu menom Michal vládol v Nitre.
- e) Prevažná časť územia Slovenska spadala v stredoveku pod arcibiskupstvo v Jágri (Eger).
- f) Nitru na istý čas ovládol poľský kráľ Boleslav Chrabrý.

20. Kráľ Belo IV. vydal istému mestu na území Slovenska najstaršiu známu (zachovanú) listinu udeľujúcu mestské práva. Do odpovedového hárka správne uveďte, pre ktoré mesto boli vydané tieto práva a v ktorom roku sa tak stalo.

21. Matúš Čák Trenčiansky patril svojho času medzi najbohatších a najmocnejších veľmožov kráľovstva. Do odpovedového hárka správne zapíšte odpovede na nasledujúce otázky.

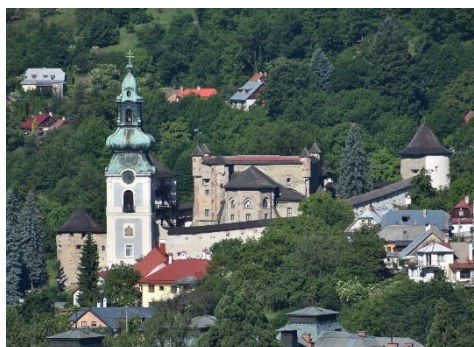

Trenčiansky hrad

- a) Matúš Čák získal svoje bohatstvo a moc aj vďaka tomu, že zastával po kráľovi najvyššiu funkciu v kráľovstve. O akú funkciu/úrad išlo?
- b) Významným momentom boja kráľa Karola Róberta proti neúmernej moci veľmožov bola v druhom desaťročí 14. storočia bitka neďaleko Košíc, v ktorej kráľovské vojsko zvíťazilo. V ktorom roku sa tento boj odohral?

22. Veľký rozvoj baníctva na našom území sa udial najmä v 14. storočí aj vďaka účinnej podpore vtedajších kráľov. Významnou bola ťažba drahých kovov zlata, striebra a medi, ale aj železnej rudy. Vytvorte správne dvojice z uvedených baníckych miest na území Slovenska a kovov/rúd, ktoré sa tam ťažili.

a) Banská Bystrica	1) zlato a striebro
b) Banská Štiavnica	2) meď a striebro
c) Gelnica	3) železná ruda
d) Spišská Nová Ves	4) predovšetkým meď

Pohľad na Banskú Štiavnicu

23. V stredovekom Uhorsku vládli králi viacerých panovníckych dynastií či rodov. K uvedeným významným udalostiam z uhorských (a slovenských) dejín priradte správny rod, ktorého predstaviteľ v tom čase vládol Uhorsku. Do odpovedového hárka zapíšte len správne kombinácie písmen a čísel.

a) Založenie Academie Istropolitany	1) Anjouovci
b) Rozsiahla prestavba Bratislavského hradu	2) Jagelovci
c) Dóžovo povstanie	3) Huňadyovci
d) Založenie mincovne v Kremnici	4) Luxemburgovci